

El Born, representació nacional

L'any 1865 Víctor Balaguer publicava *Las calles de Barcelona*, una extensa i documentada història del nomenclàtor urbà. M'interessa particularment l'entrada dedicada al carrer de Floridablanca. Balaguer hi va sentir la necessitat d'explicar la proposta que va enviar al consistori municipal el 1863 per establir un nou nomenclàtor per als futurs carrers de l'Eixample. Es justifica per la inclusió de noms aliens a les glòries catalanes, com Floridablanca, Sepúlveda o Pelayo, que distorsionen la creació d'una "representació gloriosa de la fisonomia de Catalunya". Aquesta "representació gloriosa" va des del Consell de Cent fins a Wad-Ras, passant pel Bruc, Pujades, Villarroel i Aragó.

La construcció d'una representació catalana en l'urbanisme barceloní és una manera especial però efectiva de concebre un lloc de memòria. Els llocs de memòria, tal com els va teoritzar l'historiador francès Pierre Nora, són símbols de qualsevol tipologia que serveixen per a la comprensió, complementació o encarnació de la identitat o la nació. Albert Balcells en va fer l'estudi aplicat al cas català el 2008, per bé que els principals especialistes en llocs de memòria dels catalans són Stéphane Michonneau i Ricardo García Cárceles.

Justament, va ser Stéphane Michonneau qui l'any 2007 dissertava en un col·loqui a Madrid sobre com havia de ser el lloc de memòria del segle XXI. La característica fonamental era la del diàleg entre el lloc de memòria i l'altre -ja sigui el visitant o el ciutadà-. Michonneau considerava que l'era dels llocs de memòria estàtics havia de desaparèixer; el lloc de memòria es fonava amb l'entorn, es con-

vertia en un punt viu i dinàmic del seu emplaçament, i era capaç de generar contingut. Sis anys després d'aquell col·loqui a Madrid, els catalans s'han acabat dotant del lloc de memòria que Michonneau descrivia en la seva idealitat commemorativa del segle XXI: és el Born.

El Born és un nou lloc de memòria dels catalans. Com el nom dels carrers de Barcelona, el Born ha tingut el seu (re)constructor de la geografia de la memòria, que és Quim Torra. Torra té una idea nítida i precisa de què ha de ser el Born, de la mateixa manera que Balaguer sabia quina història havia d'explicar el nomenclàtor de la nova Barcelona de la trama de Cerdà. En tant que monument viu, el jaciment arqueològic del segle XVIII s'incorpora dins un centre cultural, embolcallat per la bombonera neoclàssica del mercat de Fontserè. Aquest centre cultural és el que dota les pedres del 1714 d'un missatge dinàmic. Són les pedres que es revesteixen ja sigui de

BORJA VILALLONGA

HISTORIADOR, ÉCOLE DES HAUTES ÉTUDES EN SCIENCES SOCIALES

Quim Torra té clar què ha de ser el Born i es projecta en una idea de civilitat republicana

l'aspiració del Born a ser un lloc de memòria inserit en el seu espai, espera absorbir un parell de llocs de memòria més i construir una representació nacional triangular. Es tracta del Fossar de les Moreres i del Parlament de Catalunya. Són dos llocs de memòria del *vell estil*, estàtics, monumentals, que no dialoguen amb el visitant. El Fossar de les Moreres té l'agregant d'haver estat trinxat per la mala gestió i la manca de sensibilitat. Així, el Born s'alça com la representació nacional més reeixida en la geografia commemorant del nacionalisme català.

Amb tot, no s'ha d'oblidar en cap moment que el fonament més habi-

la música d'*Egmont*, interpretada recentment per l'Orquestra del Montsalvat, ja sigui per la política i l'alta intel·lectualitat del cicle *D.O. Europa*.

Em trobo amb Quim Torra. La seva idea del Born es desgrana amb una gran facilitat. Em parla d'un espai històric, urbà, català, cosmopolita, popular, d'identitat. No li fa por la paraula *identitat*. En

la música d'*Egmont*, interpretada recentment per l'Orquestra del Montsalvat, ja sigui per la política i l'alta intel·lectualitat del cicle *D.O. Europa*. Em trobo amb Quim Torra. La seva idea del Born es desgrana amb una gran facilitat. Em parla d'un espai històric, urbà, català, cosmopolita, popular, d'identitat. No li fa por la paraula *identitat*. En tual de tot lloc de memòria, de tota representació nacional és la història. El Born, per reeixit que sigui, no es pot dissociar de la representació històrica a la qual serveix, que és el 1714, i encara més, l'Onze de Setembre. La representació nacional del 1714 és estàtica, i ideològicament incòmoda per a un nacionalisme català que tendeix al progressisme o que ha estat disciplinat per la correcció del pensament polític. En tant que glòria catalana, té un regust romàntic. Torra és conscient del bagatge que representa la representació nacional del Born. Tot esquivant les arrels romàntiques, de la Renaixença, Torra es projecta en una idea de civilitat republicana. El seu lloc de memòria del Born podria sorgir de la ment d'algun dels prohoms radical-republicans de la III República francesa trasplantat a la Catalunya del segle XXI.

De la mateixa manera que el Born lliga la seva sort a la representació del 1714, el 1714 ha tingut èxit en tant que fet històric lligat a la identitat catalana i al nacionalisme. Balaguer creia que Catalunya, l'essència superior d'espanyolitat enfront de Castella, havia de liderar Espanya. Va incorporar com a glòries catalanes els setges de Girona del 1808 i 1809, i la batalla del Bruc, fets històrics de la Guerra del Francès. Són representacions històriques que el catalanisme ha rebutjat sempre, amb excepcions.

La persistència de la representació nacional catalana del 1714 rau en el seu efecte "Catalunya hora 0" en la història. Però el declivi d'aquest lloc de memòria podria ser possible, comparable a l'oblit d'altres gestes. I l'hipotètic declivi de la fortuna del 1714 arribaria amb una segona "Catalunya hora 0", que és la independència. El futur lloc de memòria dels catalans.

PERE VIRGILI

CARTES I MISSATGES

No a la manipulació del vot de la immigració

Com a president de Fedelatina, Federació d'Entitats Llatinoamericanes de Catalunya, vull recordar que el col·lectiu immigrant, conjuntament amb la societat civil, els sindicats, les institucions i els partits progressistes, estem lluitant des de fa més de vint anys per reivindicar la importància del dret a vot per als ciutadans de diferents orígens arrelats a la societat. En aquest llarg camí s'han aconseguit resultats concrets, com són el vot en les eleccions municipals a través de convenis de reciprocitat, la possibilitat de participar en les consultes, etc.

Tants anys d'esforços no haurien de ser engegats a rodar amb pràctiques inadequades, més pròpies de democràcies febles. Els partits polítics haurien d'abordar seriosament la incorporació d'immigrants, però han creat espais "especialitzats", sectors hermètics dins de les estructures dels partits que, en la pràctica, en comptes de ser una via cap a la normalització dels "nous ciutadans" funcionen com una font de clientelisme polític.

El que havia de ser un pont cap a la normalitat s'ha convertit en una barrera que ens impedeix participar i integrar-nos en la vida política d'aquest país.

JAVIER BONOMI
BARCELONA

Montoro, suspens

La ràpida reacció del ministre Montoro, carregant contra l'informe de Càritas sobre la pobresa, posa en evidència la gran distància entre la seva idea de com funciona el país i la dura realitat. Es constata que surt poc del seu despatx i, quan ho fa, baixa poc del seu cotxe oficial.

Crec que el podem convidar a visitar els menjadors socials i les cues dels locals on es dispensen aliments de beneficència. També seria molt instructiu que prengué un cafè amb alguna persona que treballi en els serveis socials de barri.

Opino que la ignorància del senyor Montoro no és un cas aïllat entre la classe política. Ho veiem i sentim en la majoria dels debats dels nostres hemicicles, estatals o autonòmics. Conèixer la dura realitat dels carrers, especialment dels

barris populars, és l'assignatura pendent dels nostres polítics.

Si, a més, aquesta ignorància es produeix en un ministeri com el del senyor Montoro, s'expliquen les retallades pressupostàries sobre les partides de benestar social, que es fan sense mesurar les greus conseqüències que afecten els nivells mínims de les famílies. Senyor Montoro, suspens en sensibilitat social.

JAUME VALLÉS MUNTADAS
SANT ADRIÀ DE BESÒS

Tres opcions

Els catalans ens hem de decidir entre la continuïtat, la reforma o la ruptura. La continuïtat, l'estat de les autonomies, no té res a veure amb l'Espanya de les veritables nacionalitats o el federalisme nacional. El *café per a tothom* dilueix el nostre autogovern (Parlament), la nostra economia (finançament) i la nostra identitat nacional (llengua). La continuïtat suposa una assimilació i una mort del fet català.

La reforma, el dit federalisme, és un engany perquè no va més enllà d'un millor

finançament, d'un reconeixement singular de Catalunya que és ornamental, i tot plegat no es produiria perquè el PSOE (amb el PSC) no convenceria el PP.

La ruptura és la República catalana, un nou estat dintre d'Europa, però, l'hauré de construir, de fer més democràtic. Hem de decidir com el volem.

Ens volen fer callar. Ens volen fer por, ens amenacen, ens volen influir altre cop perquè ens veiem obligats a acceptar el que ells volen. Perquè ens mantinguem en la continuïtat. Ens fan cants de sirenes i volen coaccionar el nostre dret a decidir, a decidir-ho tot! Ens volen adreçar mitjançant els tribunals judicials, les denúncies i les declaracions.

Haureu de decidir què voleu; la continuïtat, la reforma o la ruptura.

FRANCESC BONASTRE I SANTOLÀRIA
PINEDA DE MAR

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

[@diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [facebook.com/diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [@cartes@ara.cat](mailto:cartes@ara.cat) Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona Fe d'errades: opinio@ara.cat

